

Als de jaren gaan tellen

KansPlus/VraagRaak doet onderzoek naar de ervaringen van naastbetrokkenen met de zorg en ondersteuning van ouder wordende mensen met een verstandelijke beperking. Dit onderzoek maakt deel uit van het project *Kwaliteit van Leven kent geen leeftijd en beperking*.

Het aantal ouder wordende cliënten met een verstandelijke beperking zal de komende jaren gestaag blijven toenemen. Dit komt onder meer door de verbeterde medische zorg in de afgelopen decennia, waardoor de levensverwachting van mensen met een verstandelijke beperking is gestegen. Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau was in 2001 van de mensen met een verstandelijke beperking 14 procent ouder dan 50 jaar (16.000 cliënten). In 2020 zal dat 23 procent zijn (26.000 cliënten). Het gaat hier om cliënten van instellingen in Nederland. De doelgroep is mogelijk groter,

omdat er ook – met name licht verstandelijk beperkte of zwakbegaafde – mensen buiten de instelingszorg vallen.

Toegenomen levensverwachting zorgt voor tal van vraagstukken

Door de toegenomen levensverwachting ontstaan er in snel tempo tal van vraagstukken rond ouder wordende en dementerende cliënten. Vragen zijn er bijvoorbeeld ten aanzien van kennis, de omgang met deze groep cliënten, huisvesting, expertise



van organisaties en participatie van cliënten in deze levensfase. Verwanten worstelen vaak nog met specifieke aspecten van verantwoordelijkheid en zorg voor hun familielid. Tot nu toe is er nog weinig aandacht geweest voor kennisdeling en uitwisseling van ervaringen ten aanzien van dit onderwerp.

Eerste resultaten

Uit het eerste conceptrapport van het onderzoek naar de ervaringen van naastbetrokkenen komt een aantal in het oog springende aandachtsgebieden naar voren: Familieleden vinden dat de huidige bezuinigingen invloed hebben op de kwaliteit van de zorg, gedateerde gebouwen moeten vernieuwd worden om een goede leefomgeving te kunnen bieden, zorgplannen bevatten nog veel te weinig afspraken over het ouder worden, de emotionele impact van verhuizen is groot voor de cliënt, een sociaal netwerk in stand houden blijkt moeilijk te zijn, veel instellingen hebben inmiddels ouderenteams opgericht, de persoonlijke verzorging schiet vaak te kort, de opleiding van medewerkers vraagt aandacht en over de contacten met naastbetrokkenen wordt opvallend vaak geen oordeel gegeven.

Werkgroep verzorging ontwikkelde in 2000 een stappenplan

Het definitieve rapport komt binnenkort beschikbaar op www.kansplus.nl. KansPlus/VraagRaak werkt nauw samen met de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN), dat binnenkort een onderzoek begint onder zorgaanbieders. De resultaten van ons onderzoek worden hierin meegenomen.

Werkgroep verzorging

Herman Dijkland, bestuurder van KansPlus, werkte in 2000 mee aan een stappenplan om het niveau van zorg aan oudere mensen met een verstandelijke handicap te kunnen inventariseren en verbeteren. Hiervoor was een werkgroep verzorging ingesteld waar Herman Dijkland vanuit de oudervereniging van Willem van den Bergh en Dick Jager vanuit het WOI (voorganger van KansPlus) deel van uitmaakten. De probleemgebieden werden

in kaart gebracht: activiteiten en dagbesteding, medische problemen, specifieke doelgroepen, specialistische consultatie, specifieke begeleiding en aanvullende scholing en training van medewerkers. Daarnaast gaf de rapportage 'Ouder en wijzer' oplossingsrichtingen aan. Zie het kader Stappenplan voor verbetering.

Stappenplan voor verbetering

- Het in 2000 ontwikkelde stappenplan geeft richtlijnen voor de inventarisatie en verbetering van zorg aan ouderen:
- + Ontwikkel een visie op wonen en dagbesteding, die aansluit bij de visie op zorg. Doe dit samen met de cliëntenraad en de familievereniging.
 - + Ga de leeftijdsopbouw van de populatie na en kijk of er cliënten zijn met verhoogde kans op verouderingsproblemen.
 - + Inventariseer voor elke cliënt boven de 50 jaar en voor bijzondere categorieën boven de 40 jaar de vraag ten aanzien van zorg- en ondersteuning, wonen en dagbesteding en legt dit vast in het zorgplan.
 - + Kijk of deze wensen en behoeften ook in het actuele zorgplan vastgelegd zijn.
 - + Bekijk welke acties nodig zijn en wat de randvoorwaarden zijn. Stel een actieplan op ten aanzien van de te treffen voorzieningen, de kosten, de noodzakelijk geachte verhuizingen, wijzigingen in de samenstelling van de woongroep (of nieuw te vormen woongroep), scholingssetsen voor personeel en samenwerkingsverbanden. Vraag advies aan de cliëntenraad.
 - + Inventariseer bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE) welke bijzondere kennis en vaardigheden daar aanwezig zijn en ingezet kunnen worden.
 - + Zoek uit hoe de regionale samenwerking tussen zorgaanbieders voor een kwalitatief goed bestaan van ouderen er uit kan zien.
 - + Inventariseer knelpunten in de bedrijfsvoering en mogelijke oplossingen daarvoor.